

EN RAPPORT FRÅN KK-STIFTELSEN OCH MDH

NÄRINGSLIVET OM FORSKNINGSKLIMATET

Baserat på undersökning av Novus

INNEHÅLL

OM UNDERSÖKNINGEN.....	5
UNDERSÖKNINGENS SYFTE.....	5
SLUTSATSER FRÅN UNDERSÖKNINGEN	6
FORSKNINGSSAMARBETEN	6
REKRYTERING OCH KOMPETENSFÖRSÖRJNING.....	7
SLUTORD.....	9
UNDERSÖKNINGSDATA	9

OM UNDERSÖKNINGEN

Mälardalens högskola och KK-stiftelsen har gemensamt låtit göra en undersökning om hur Sveriges 50 största exportföretag ser på den forskning som bedrivs idag och om forskningen motsvarar deras behov.

50 telefonintervjuer har genomförts med forskningschefer, ansvariga för FoU/R&D, utvecklingschefer eller motsvarande. Urvalet har varit Sveriges 50 största exportföretag och Sveriges 50 största medelstora företag, som bedriver någon form av forskning. Svarsfrekvensen var 50 procent i båda kategorier, jämn fördelning. Undersökningen är genomförd av Novus den 8 – 30 november 2011.

Rapporten *Näringslivet om forskningsklimatet* finns att ladda ned från www.kks.se eller www.mdh.se.

UNDERSÖKNINGENS SYFTE

Syftet med denna undersökning, är att kartlägga hur exportföretag ser på den forskning som bedrivs idag och om forskningen motsvarar deras behov. Förhoppningen är att undersökningens angelägna resultat, blir föremål för åtgärder i den kommande Forsknings- och innovationspropositionen 2012.

Ett urval av undersökningens resultat:

- Nio av tio företag (92 procent) tycker att samarbetet mellan företag och högskolor /universitet borde öka
- 82 procent av företagen som medverkat säger att de skulle kunna förlägga mer forskning i Sverige om samarbetet mellan akademi och företag ökade.
- 78 procent uppger vidare att de skulle kunna öka sin forskning i landet om regeringen skulle satsa mer på företagsnära och behovsmotiverad forskning.
- 84 procent anser att företagets samarbete med svenska universitet/högskolor gällande forskning är helt avgörande eller ganska viktigt för företaget.
- Vidare menar i stort sett samtliga, 97 procent, att personrörligheten mellan företag och en högskola/universitet utvecklar företagets kompetens.
- I princip samtliga företag, 98 procent, anser att kompetensen hos forskarna vid högskolan/universitet är helt avgörande eller ganska viktigt för att avgöra var de lägger sin externa forskning.
- Förutom kompetensen, hos forskarna, anser företagen att snabbhet i uppstart av forskningsprojekt, personliga kontakter, och tidigare erfarenheter att samarbeta med forskningsmiljön är viktiga faktorer när företaget väljer var de ska förlägga sin externa forskning.
- 62 procent tycker att den geografiska närheten till högskola/universitet är helt avgörande, eller ganska viktigt, för att få tillgång till tillämpad forskning.
- 74 procent av företagen tror att Sverige kommer förlora viktig spetskompetens till andra länder, så kallas ”Brain-drain-effekt” om alltmer FoU-enheter flyttar utomlands.

- 68 procent av företagen anser att geografisk närhet mellan företagets produktion/utveckling och akademi/högskola är helt avgörande alternativt ganska viktigt.
- 76 procent av företagen säger att det är viktigt med geografisk närhet till en högskola/universitet för att kunna rekrytera kompetent personal och få tillgång till kompetensutveckling.
- 72 procent uppger dessutom att möjligheterna att rekrytera kompetent personal skulle försvåras om forskningsstödet till de mindre högskolorna fortsätter att vara lågt eller ytterligare skäras ned.

SLUTSATSER FRÅN UNDERSÖKNINGEN

Företag vill se fler samarbeten mellan företag och universitet/högskolor. Undersökningen där 50 av Sveriges största och medelstora exportföretag ingår, visar tydligt vikten av Sveriges lärosäten för näringslivets konkurrenskraft.

Forskningsarbeten

Tillgång till forskning, kompetensförsörjning och kontinuerlig kompetensutveckling är en ödesfråga för svenska företag, inte minst för dem som har produktionen lokaliserad utanför storstadsregionerna, och de utgör merparten och ryggraden i svensk basindustri. Akademisk inomvetenskaplig konkurrens mellan forskningsmiljöerna vid lärosätena är viktig. Risken är dock att akademien isoleras från samhället om vi inte också ställer krav på den avgörande roll universitet och högskolor har för att fortsatt skapa utveckling, tillväxt och välfärd. Inte bara långsiktigt, utan även här och nu, på svensk industris produktions- och utvecklingsavdelningar runt om i landet, samt för utveckling av produktionsnära tjänster och innovationer. Såväl direkt genom forskningsamverkan som indirekt genom att försörja samhället med utbildad arbetskraft.

Det enkla svaret som återkommer om dessa frågor förs på tal är – 'men det går ju bra för Sverige nu'. Dock har vi redan sett exempel på hur viktig forskning flyttar utomlands och hur unik kunskap och därmed utvecklingsmöjligheter går förlorad. 82 procent av företagen som medverkat i Novus-undersökningen säger faktiskt att de skulle kunna förlägga mer forskning i Sverige om samarbetet mellan akademi och företag underlättades. 78 procent uppger vidare att de skulle kunna öka sin forskning i landet om regeringen skulle satsa mer på företagsnära och behovsmotiverad forskning. Detta är viktiga signaler. Sverige är ett litet land med en unik uppsättning av mycket starka och framgångsrika företag. Det finns skäl att aktivt arbeta för att dessa förnyas, genom att de framgent har möjlighet att rekrytera välutbildad arbetskraft och att de inom olika delar av sin verksamhet har möjlighet att bedriva forskningsarbeten med kompetenta och internationellt starka forskningsmiljöer.

Men vad skulle det kunna finnas för skäl till att företagen flyttar sin forskning utomlands? Är det en kostnadsfråga eller skattefråga? Nej, undersökningen visar att det framförallt är en fråga om brist på kvalificerad personal och brist på tillgång till forskningsmiljöer. Då måste man också ställa sig frågan: kan utbildningen av arbetskraft som det finns behov av genomföras var som helst? Är det acceptabelt att det inte finns någon geografisk närhet mellan de kom-

mande arbetsplatserna och utbildningsplatserna, eller forskargrupperna och företagens forsknings- och utvecklingsenheter? Svaren från undersökningen tyder på att det är viktiga frågor för företagen. Geografisk närhet är avgörande för såväl forskningssamarbete som utbildning. Därutöver; företagen förväntar sig att det ska finnas ett stort intresse inom akademien att arbeta med behovsmotiverad forskning. Det gör det viktigt för såväl statsmakterna som akademien att premiera denna forskningsform.

Forskning som görs tillsammans mellan akademi och företag måste med andra ord uppmuntras och inte bekämpas. Ett av sex företag i undersökningen anser att forskningssamarbetet mellan dem och högskolorna är helt avgörande samt två av tre företag anser att forskningssamarbetet är viktigt för dem.

Enligt en annan undersökning som KK-stiftelsen låtit göra under 2011, av forskningsprojekt vilka genomförts som samarbeten mellan högskola och företag, är det uppenbart att gemensam forskning inte bara stärker företagets konkurrenskraft, utan även skapar en tydlig akademisk effekt i form av utveckling och forskningskvalité. Volvo, Tieto, Iggesund Tools, E.ON, Vattenkraft, Attana, FoodTankers, Biodev, 3M och Pelagia miljökonsult är några av företagen som medverkat i KK-stiftelsens forskningsprojekt. Det är med andra ord allt från små till multinationella företag, inom vitt skilda verksamhetsområden runt om i Sverige. KK-stiftelsen har finansierat akademins forskning, medan företagen stått för sina egna kostnader genom arbetsinsatser och andra resurser och kvalificerade deltagande. De deltagande universiteten och högskolorna har uteslutande varit de som brukar betecknas som de nya lärosätena. (Rapporten HÖG-08 kan laddas ned i sin helhet från KK-stiftelsens hemsida www.kks.se.)

Forskningssamarbete kan inte ses isolerat. Oftast finns en stor mängd olika utbyten av personer och information mellan lärosätena och företagen innan och efter det att de inlett forskningssamarbete. Vad som dock visar sig vara en genomgående utveckling i båda de undersökningar som är gjorda, är den att när samarbetet väl har inletts så fortsätter det.

Rekrytering och kompetensförsörjning

Olika branscher har olika behov av rekryteringar, forskningssamarbete eller andra typer av samarbete med universitet och högskolor. Skillnaderna är inte bara i sak och ämnen utan även i omfattning och nivå. Stora företag med egna forskningsavdelningar kanske arbetar med ett större antal forskningsmiljöer både i Sverige och internationellt, vissa samarbeten berör utveckling av vissa områden, medan andra samarbeten kan vara av mer anpassande och förbättrande karaktär eller beröra produktionsutveckling snarare än egenskaper i produkt. På samma sätt kan divisioner eller mellanstora företag, alternativt stora företag med mindre egen forskning, ha andra behov av samverkan med universitet och högskolor.

Hela 76 procent av företagen säger i Novus-undersökningen att det är viktigt med geografisk närhet till en högskola/universitet för att kunna rekrytera kompetent personal och få tillgång till kompetensutveckling. 72 procent uppger dessutom att möjligheterna att rekrytera kompetent personal skulle försvåras om forskningsstödet till de mindre högskolorna fortsätter att vara lågt eller ytterligare skärs ned. Så få som 4 procent tycker att geografisk närhet till lärosätet är oviktigt för framgångsrik rekrytering.

Företagen har mycket att vinna på att ha ett kontinuerligt samarbete med universitet och högskolor. Interaktionen kan ske såväl inom ramen för grundutbildning och avancerad nivå som inom forskning. KK-stiftelsen har liksom andra finansiärer satsat stora summor på forskarskolor, men med fokus på industridoktorander för att stödja tillväxten av personrörlighet. Från Novusundersökningen framkommer att nästan samtliga företag, 97 procent, framhåller att personrörligheten mellan företag och en högskola/universitet utvecklar företagets kompetens och därför är viktig. Det är inte bara i form av direkt nytta utan också i förmåga till fortsatt samarbete och bättre insatser och nytta av det framtida samarbetet.

Det är med andra ord runt om i landet, där företagen finns, som högskolornas utbildnings- och forskningsmiljöer behövs. Inte bara några elituniversitet på ett fåtal platser i Sverige, som omöjligt kan leva upp till alla företagens olika behov, krav och förväntningar. Stora företag som har en egen forskningsbudget på 100-tals miljoner kan arbeta strategiskt med sina forskningsfrågor. Men för den stora gruppen av exporterande små och medelstora företag med avancerade produkter och produktion finns också strategiska forskningsbehov. Samarbetsmöjligheter måste finnas för att skapa och bibehålla konkurrensfördelar. Det är avgörande för dem att även framgent ha samarbete med universitet och högskolor här i Sverige, och att också genom dessa samarbeten utveckla relationer till utländska forskare, forskningsmiljöer och utländska företag.

Svenska företag är spridda över landet. Det finns stora fördelar med att även attrahera personer runt om i landets olika regioner att vidareutbilda sig i sin geografiska närhet. Det är mer sannolikt att de då har intresse av att söka sig till arbetsplatser på orten. I undersökningen framkommer att näringslivet (72 procent) tror att deras möjligheter att rekrytera kompetent personal försvåras om de mindre lärosätena runt om i Sverige inte skulle finnas kvar. Det är en förutsättning för en industrination som Sverige att det finns kompetens runt om i landet och som har ett intresse av att leva utanför storstadsregionerna. Det finns få produktionsanläggningar i anknytning till de stora universiteten. Framförallt är det inom farmakologi eller biomedicin, verksamhet med nästan motsvarande akademisk forskning som universiteten och som också regelbundet rekryterar forskarutbildad arbetskraft. Men större delen av näringslivets rekryteringsbehov av akademiker ligger på en annan nivå. Därför bör även förutsättningar till fortsatt kompetensutveckling av utbildad personal också ses som en viktig möjlighet för näringslivets fortsatta konkurrenskraft.

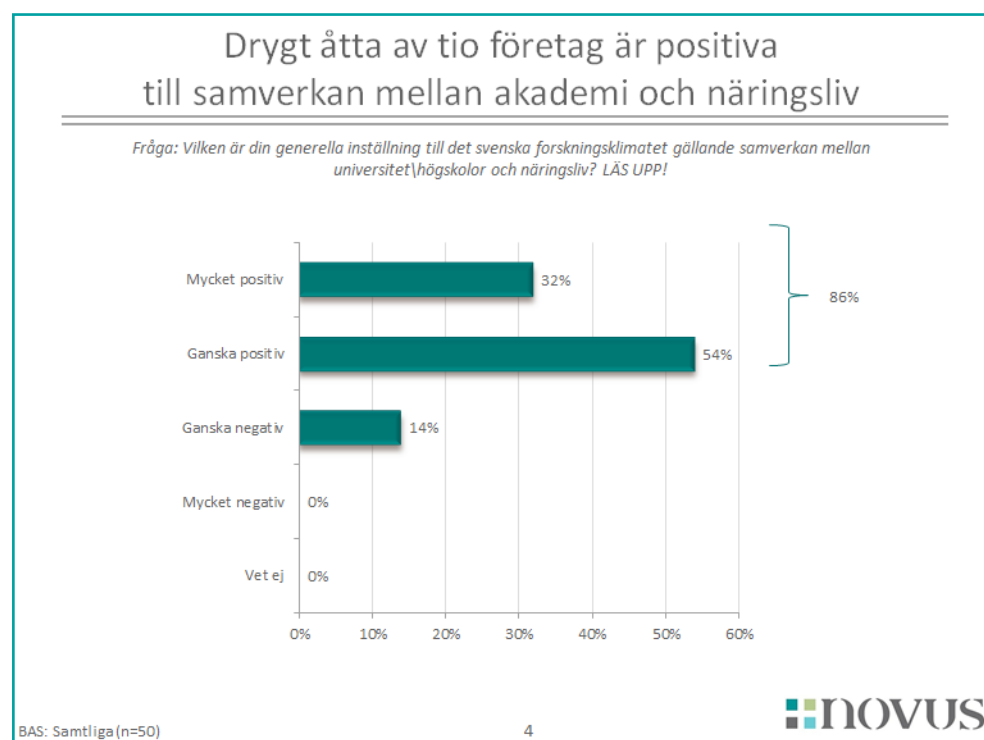
Det ligger i nationens intresse att verka för att forskningen såväl har ambition om inomvetenskaplig excellens som att den genererar tillväxt. Det gäller inte att antingen eftersträva företagsnära forskning eller Nobelpris, utan både och. Vi måste fråga oss vad som kan vara en drivkraft för företagen att fortsätta förlägga sin forskning - och därmed också troligen utveckling och om inte hela så delar av produktionen - i Sverige. Som framkom i undersökningen är möjligheten att rekrytera välutbildad arbetskraft från geografiskt närbelägna lärosäten mycket viktigt. Ytterligare aspekter som förtjänar att belysas är att närmare 80 procent av företagen också anser att satsningar från regeringens sida på företagsnära och behovsmotiverad forskning skulle innebära inte bara att de fortsatte med forskningsverksamhet i Sverige utan att den t o m skulle

utökas. Denna ståndpunkt understöddes av att möjligheten att få skattelättnader eller avdragsmöjligheter för forskningsinsatser inte var tillnärmelsevis lika intressant enligt företagen.

SLUTORD

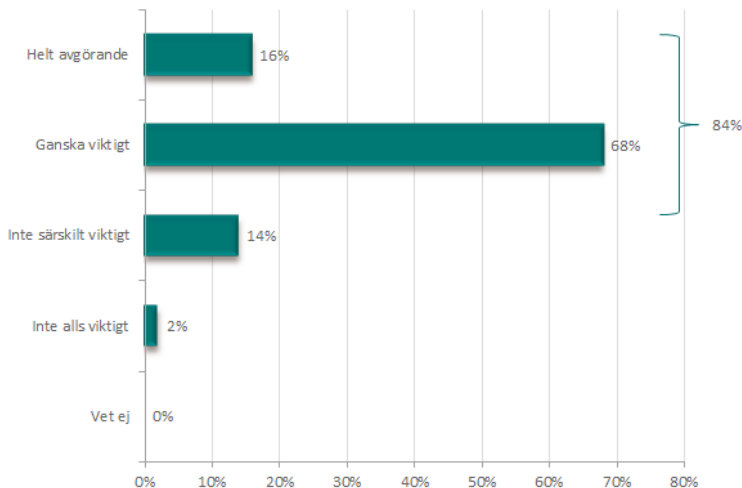
Den samproducerade forskningen gynnar i högsta grad såväl akademien som näringslivet och är efterfrågad som en viktig faktor i båda sektionernas utveckling. Och det är samverkan i forskning som är nyckeln för att vi ska lyckas med det som utgör framtiden. Vi behöver ökad innovationskraft för att möta globala samhällsutmaningar och ta vara på affärsmöjligheter i dessa lösningar; för att skapa jobb och konkurrenskraft; och för att kunna leverera samhällstjänster med ökad kvalitet och effektivitet.

UNDERSÖKNINGSDATA

Drygt åtta av tio företag anser att företagets samarbete med svenska universitet/högskolor gällande forskning är viktigt

Fråga: Hur viktigt anser du att företagets samarbete med svenska universitet/högskolor gällande forskning är? LÄS UPP!

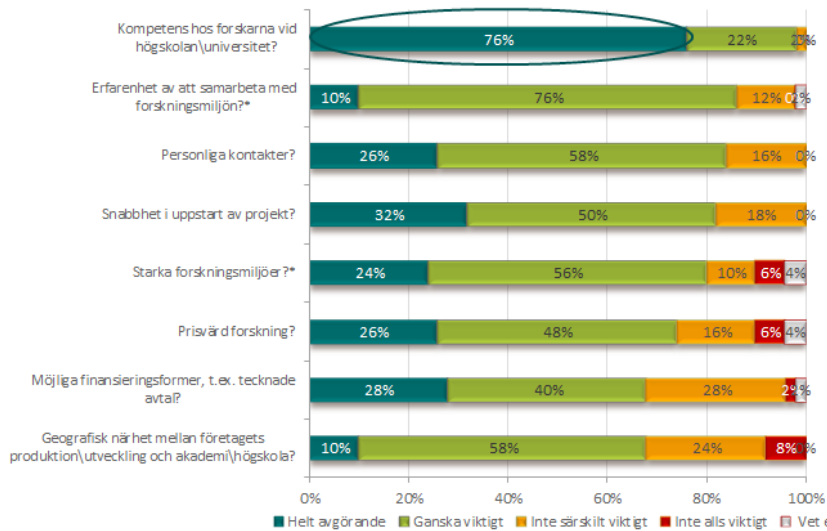
BAS: Samtliga (n=50)

5

NOVUS

Tre av fyra företag anser att kompetens hos forskarna är helt avgörande för var man lägger sin externa forskning

Fråga: Hur viktiga är följande faktorer när det handlar om att avgöra var ni lägger er externa forskning? LÄS UPP!

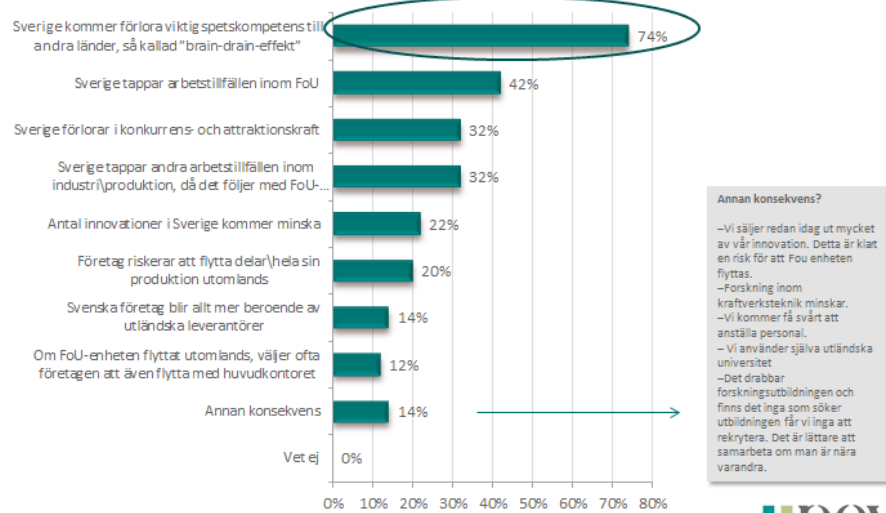
BAS: Samtliga (n=50)

6

NOVUS

Tre av fyra företag tror att Sverige kommer förlora viktig spetskompetens om alltmer FoU-enheter flyttar utomlands

Fråga: Det finns en tendens till att svenska företag alltmer förlägger sin Forsknings- och Utvecklingsverksamhet utanför Sverige. Vilka konsekvenser tror du det får för Sverige som land om alltmer Forsknings- och Utvecklingsenheter flyttas utomlands? SPONTANA SVAR!

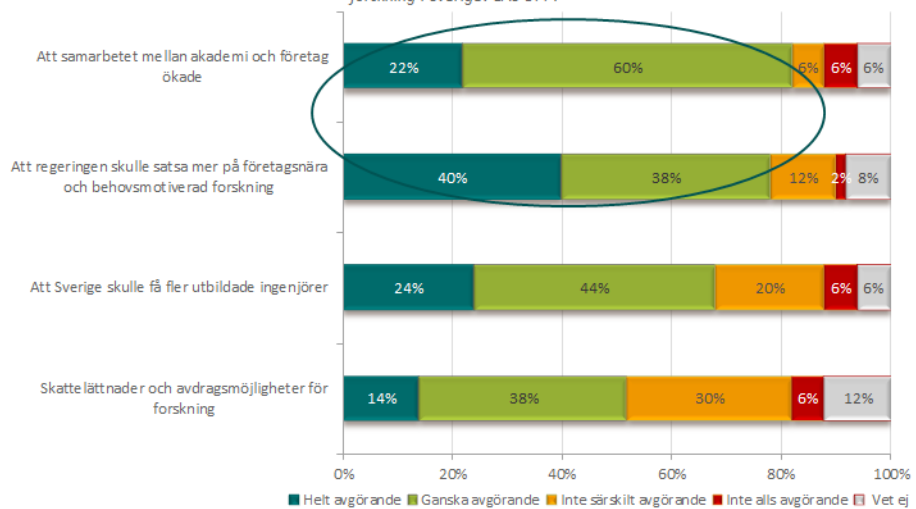
BAS: Samtliga (n=50)

7

NOVUS

Ökat samarbete generellt och att regeringen satsar mer på företagsnära/ behovsmotiverad forskning lockar att förlägga mer forskning i Sverige

Fråga: Vilken/vilka av följande faktorer tror du skulle vara avgörande för att påverka att ert företag skulle förlägga mer forskning i Sverige? LÄS UPP!

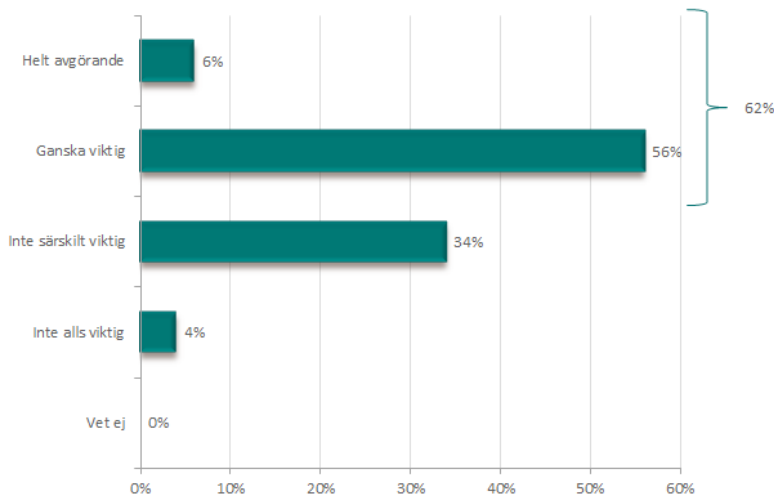
BAS: Samtliga (n=50)

8

NOVUS

Sex av tio företag tycker det är viktigt med geografisk närhet till högskola/universitet för att få tillgång till forskning

Fråga: Hur viktig är den geografiska närheten till en högskola/universitet gällande företagets möjligheter att få tillgång till behovsmotiverad och tillämpad forskning? LÄS UPP!

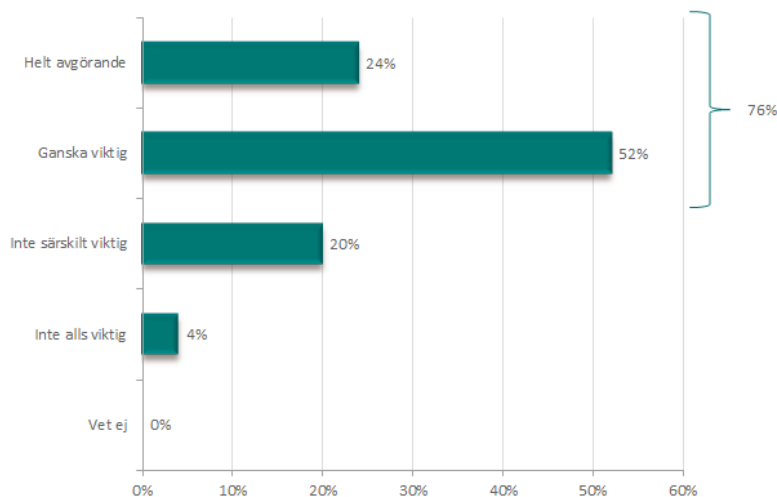
BAS: Samtliga (n=50)

9

NOVUS

Närmare åtta av tio företag tycker det är viktigt med geografisk närhet till högskola/universitet för att få tillgång till kompetent personal

Fråga: Hur viktig är den geografiska närheten till en högskola/universitet gällande företagets möjligheter att rekrytera kompetent personal och få tillgång till kompetensutveckling? LÄS UPP!

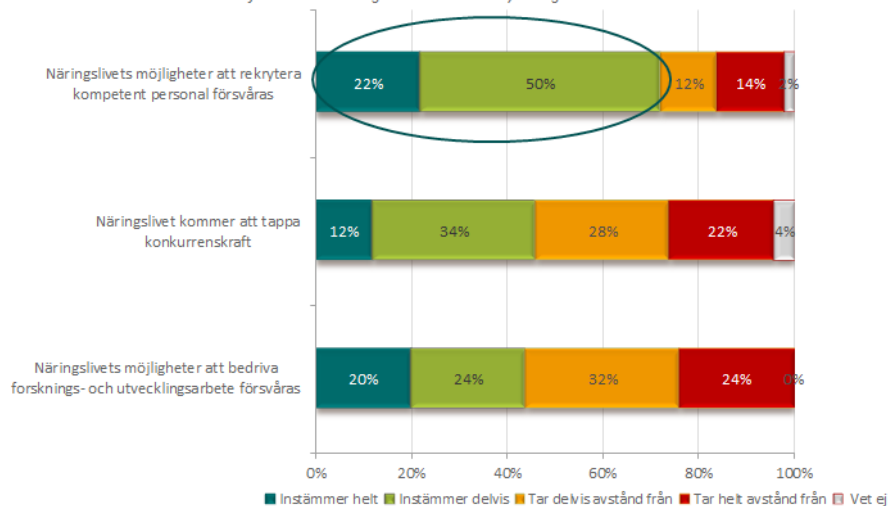
BAS: Samtliga (n=50)

10

NOVUS

Sju av tio företag tror att möjligheten att rekrytera kompetent personal försvåras om forskningsstödet till mindre högskolor sänks

Fråga: Vilka konsekvenser tror du det blir för näringslivet där företagen finns, om forskningsstödet till mindre högskolor fortsätter vara lågt eller skäras ned ytterligare? LÄS UPP!

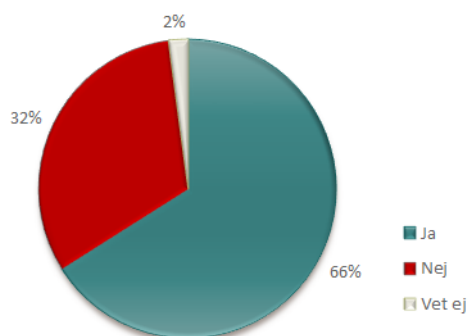
BAS: Samtliga (n=50)

11

NOVUS

Två av tre företag har erfarenhet av s.k "Gränsgångare"

Fråga: "Gränsgångare" är en benämning på personer som rör sig mellan den akademiska och industriella världen, exempelvis; industridoktorander, ingenjörer och forskare. Har du någon erfarenhet av sådan personrollighet? SPONTANA SVAR!

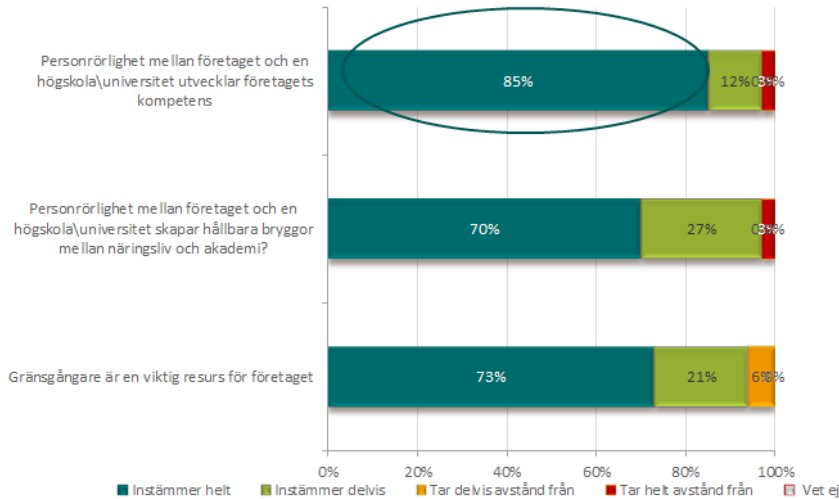
BAS: Samtliga (n=50)

12

NOVUS

Drygt åtta av tio företag instämmer helt i att personrörlighet mellan företag och universitet utvecklar företagets kompetens

Fråga: Ta ställning till följande påståenden om "Gränsgångare".. LÄS UPP!

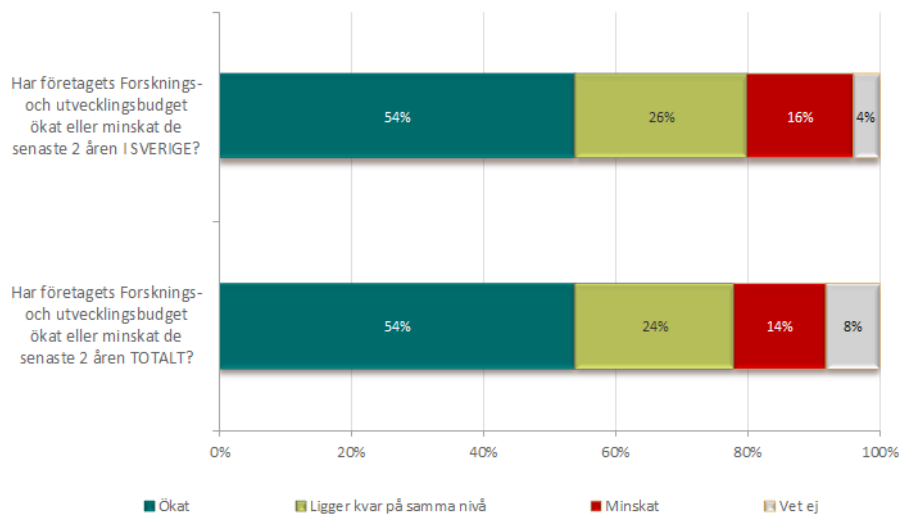

BAS: Om erfarenhet av Gränsgångare (n=33)

13

NOVUS

Hälften av företagen har under de senaste två åren ökat sina forsknings- och utvecklingsbudgetar – totalt som i Sverige

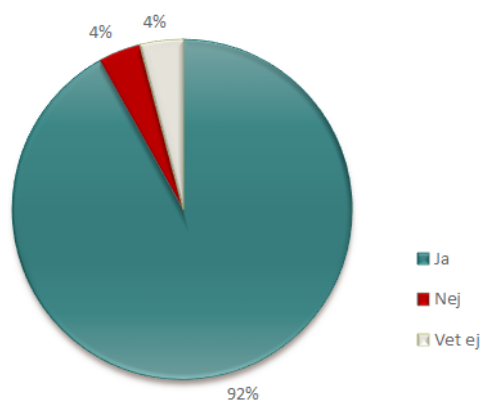
BAS: Samtliga (n=50)

14

NOVUS

Nio av tio företag tycker att samarbetet mellan företag och högskolor/universitet borde öka

Fråga: Avslutningsvis, tycker du att samarbetet mellan företag och universitet/högskolor i Sverige generellt borde öka?

BAS: Samtliga (n=50)

15

 NOVUS

FRÅGOR OM RAPPORTEN BESVARAS AV:

Ulf Hall, KK-stiftelsen
Tfn: 08-56 64 81 33
E-post: ulf.hall@kks.se

Anna-Maria Jonuks, MDH
Tfn: 021-10 16 54
E-post: anna-maria.jonuks@mdh.se

KK-stiftelsen

STIFTELSEN FÖR KUNSKAPS- OCH KOMPETENSUTVECLING
ARBETAR FÖR ATT STÄRKA SVERIGES KONKURRENSKRAFT

MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

MDH ÄR EN SAMPRODUCERANDE HÖGSKOLA SOM BEDRIVER
UTBILDNING OCH FORSKNING TILLSAMMANS MED NÄRINGS-
LIV OCH SAMHÄLLE. DETTA SKAPAR NYTTA OCH DRIVER
KVALITET HOS ALLA INGÅENDE PARTER.